

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništvo telefon 50, upravnika 328.

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Cene inseratom:
Enostolpna petline vrsta
mali oglasi po Din 1:50 in
Din 2:—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2:50,
veliki po Din 3:— in 4:—
oglasi v uredniškem delu
vrstica po Din 6:—

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvzemlj
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Čiščenje.

Po naši ožji domovini je zapihala v zadnjem času sveža sapica. Teror, ki ga je svoj čas vzpostavil veliki mojster napredne demagogije, je popolnoma prenahal; ljudje lahko svobodno izražajo svoje mnenje in povsod — v soli, uradu ter javnih obrahilih — te opažati blagodejno vrnitev strpnosti. Belgrajska spremembu je duhove pomirila. Sicer pa je bil že skrajni čas, da se tudi slovenska soba v našem jugoslovanskem »hotelu« beseda je jutrovskega izvora — prav pošteno prezrači. Po vseh kotih je smrdela žerjavščina. Uradništvo se je plaho stiskalo, da ga ne bi zadela strankarska osvetna dr. Cekina, v česar ožjem štabu se je z največjo krutostjo in brez skrupulov odločalo o usodi celih rodbin. Kazinski gospodi se je godilo kaj prijetno: še upravnih oddelkov in prometno-upravnih oddelkov so morali predlagati sezname svojih »potčinjenih« in upokojitve, premičenja ter slične šikane so se dale izpeljati na kar najkomodnejši način. V tem oziru je bil Žerjav podoben rajnemu Francu Jožetu, ki so mu divjačino priveli skoro pred nos. Tak je bil položaj v Sloveniji in nič drugačen! Dejstvo, da je Žerjav še predzadnji in zadnji dan bivšega režima žalostnega spomina stikal v Mariboru po možnosti nadaljnih uradniških perzekucij, pove več kot celi folijanti. Pa tudi Žerjavovo »čekoc« je morala zadeći usoda.

Danes je, hvala Bogu, ozračje čisto in uradništvo je zopet utrjeno v veri, da so sramotnemu sistemu dveh uradniških garnitur šteti vsi dnevi obstanka. Tisti, ki so še lepo drveli za Žerjavom, že uvidevajo, da je bilo skrajno nespametno, eksponirati se za stranko, oziroma kliko, katera živi izključno od narodne nesloge. Mnogim je že žal, da so podpisovali donkihtsko smešne proteste, naperjene proti novemu kurzu, ali umik iz takih pozicij ni ravno čosten in tudi ni vreden zavidanja.

Velik del onega uradništva, ki je verjelo zagotovil Žerjavovih emisarjev, češ, »klerikalci«, »federalisti« itd. nikdar ne bodo vladali v tej državi, se je že iztreznili. Ni več pravega navdušenja za stvar, ki je več ali manj privatna zadeva političnih generalov brez armade. Fašizma ni, da bi delal »štimumo«, ker ni denarja. Dokler je dobival tak razgračaj celo do 1500 Din honorarja za svoje »nacionalno« udejstvovanje, tako dolgo je bilo vse v redu. »Nacija« nad vse!

Z drugimi besedami: mnogih pristašev demokratske stranke se loteva prav simptomatičen maček. Opažati je neko utrujenost, ki se izraža — če je govor nanesel na politiko — navadno v apatičnih besedah: »S politiko se ne ukvarjam...«

Vedeli smo, da bo ta preobrat vplival na miselnost »naprednega« življa. Ali ni Žerjavova bankerotska politika najboljši dokaz, da inteligenco takemu voditelju in njegovim agro-merkurškim kapricam slediti ne more? Slovenska »napredna« inteligence je šla čez drn in strn za voditeljem demokratske morale kvalifikacije in politične nezrelosti, to pa samo radi tega, ker je gledala v njem vrhovnega reprezentanta celokupnega sovraštva proti — »klerikalizmu«. Sedaj že uvidevajo, da je sovraštvo, zlasti še proti rodnemu bratu, preneseno negativno. Pokora že prihaja. Ker je demokratska inteligence odklonila pomirljivo takto v rešitvi notranjopolitičnega konflikta, zasleduječ zgolj ekstremne smeri, ne more najti sedaj prave orientacije. Jasno je, da tistim, ki jih pač loči svetovno naziranje od v ljudstvu najmočnejše zasidrane stranke, v tem slučaju SLS, ne bo preostalo nič drugače kakor (recimo) stranka g. Davidovića. V to skupino bi bili že davno spadali, če bi jih bila vodila pamet, a ne strast. Dr. Kukovec je še pravočasno zapustil potapljaljočo se barko Žerjavovo. Pravijo, da imajo podgane čudovit instinkt. Proces čiščenja v sedanji slovenski demokraciji nas zanima, zato ga bomo sledovali. V interesu prizadetih pa je, da najdejo svojo orientacijo. Čas hiti, nekdanji mogotci so definitivno odslovljeni in nade na vnitrovne nekdanje ere padajo kačor ovencem listje v tej jeseni...

OGRSKI PARLAMENT.

Budimpešta, 30. sept. (Izv.) Parlament se sostane 8. oktobra.

Vstop HRSS v vlado.

NASTAS PETROVIĆ PRI KRALJU. — IZJAVA DR. MAČKA. — ZAKAJ SE Z VSTOPOM HRSS V VLADO NE MUDI.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Notranji minister Petrović je bil zvečer pri kralju od pol 6. do pol 8. Pri odhodu z dvora je izjavil časnikarjem, da je položaj zelo dobr in zadovoljiv. Isto je izjavil pri odhodu s konferenco, ki jo je imel v predsedništvu vlade po svoji avdenci na dvoru, na katere so bili Davidović, Petrović, Šumenkovič in Pera Marković.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Danes je prišpel v Belgrad dr. Macek. Obiskal je ministrskega predsednika Lj. Davidovića in se z njim kratko razgovarjal. Vaš dopisnik je bil pri dr. Mačku, ki mu je v razgovoru izjavil sledeče: »Predvsem sem prišel v Belgrad, da izvršim po raznih resorih stvari, ki bi že davno morale biti rešene. Tatenega tudi, ker vidim, da se spremembu v vladi zavlačuje, in da izjavim predsedniku, ako obstaja kakršnasakobilski ovira za naš vstop v vlado, da mi na tem ne vztrajamo. Kakor prej tudi sedaj stojim na stališču: če zahteva položaj, da vstopimo v vlado, bomo vstopili, če pa ne zahteva, pa e bomo.

»V političnih krogih se govori, da je vprašanje vstopa HRSS v vlado gotova stvar. »To mi ni znano in smatram, da stvar ni povsem perfektna. Zato ker se tako zavlačuje, smatram, da obstajajo gotove ovire, in prišel sem, da v imenu stranknega predsedništva izjavim, da, ako obstajajoake ovire za naš vstop v vlado, da mi na njih ne vstrajamo in da bomo vladu v parlamentu podpirali.« — »Govoriti se, da bo ukaz o novih ministrib podpi-

san jutri in da bo prisega takoj položena.« »Rok mi ni znan.« — »Kaj je bilo na današnji seji pri predsedniku Davidoviću?« »Danes ni bilo nobenega pravega sestanka. Bil sem pri predsedniku, toda on je bil tako zaposlen s sprejemanjem čeških goščov, da sem mogel z njim govoriti le nekaj prijateljskih besed. Določili smo sestanek za jutri predpoldne.« — »Ali noretete povedati, o čem ste se razgovarjali z Nastasom Petrovićem?« »S Petrovićem sva govorila o nekaterih stvareh, ki se tičejo njegovega področja.«

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Izjava dr. Mačka, da bo HRSS, ako njeni zastopniki ne bi šli v vlado, podpirala vlado, je izvzvala med radikalni veliko razočaranje, ker uvidevajo, da so njihove intrige v vsakem slučaju brezuspešne in kljub vsej rafiniranosti nerodne. Po včerajšnji avdenci Davidovića in po današnji Petrovićevi pri kralju, se smatra zakasnitev vstopa HRSS. v vlado kot formalna stvar brez bistvenega posameznega. Misli se, da se je to vprašanje zategnilo, ker vstop HRSS v vlado ni navadna politična stvar, ampak vsebuje širše pravne v vladi za bodočnost in podrobno razmišlanje o vprašanju, kako bi se moglo energično in v vseh podrobnostih vzajemno začeti z reševanjem velikega programa državne koncepcije. Politični krogi smatrajo kot sigurno, da bo vprašanje vstopa HRSS v vlado do konca tega tedna rešeno in da bodo delegati HRSS vstopiti v vlado do 9. oktobra, ko se sestane narodna skupščina.

MINISTER VESENJAK PRI KRALJU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Po avdenci Nastasa Petrovića je bil pol ure v avdenci minister za agrarno reformo Ivan Vesensjak od tričetr na 8 do en četrt na 9. Vesensjak se je predstavil kralju kot minister za agrarno reformo. Radi bolezni ni tega mogel prej storiti. Pregledno je poročal kralju o reformi agrarnega vprašanja. Kralj je bil zelo dobro razpoložen in je z zadovoljstvom poslušal poročilo. Minister Vesensjak je tudi poročal o mladinskem zborovanju v Mariboru. Kralj je z velikim zadovoljstvom vzel na znanje potek zborovanj in se zahvalil za izraz udanosti. Zanimal se je za potek ministrove bolezni in kakšno je sedaj njegovo stanje.

RADIČ PRIZNAVAN MONARHIJO.

Zagreb, 30. sept. (Izv.) Na shodu v Krašču dne 28. septembra je imel Radič politični govor, v katerem je izjavil, da je z Nastasom Petrovićem govoril o treh stvarih: 1. Kaj pomeni republikanstvo HRSS. 2. Kaj pomeni kmetska država. 3. Kako bomo prišli do sporazuma. Kar se tiče republikanizma in monarhizma je Radič izjavil: Mi vemo, da moramo misliti tudi na monarhijo; to sem jaz v Londonu in v Moskvi stokrat povedal. Mi priznamo mednarodne meje in sporazum. Tudi monarhijo priznamo kot znak našega mednarodnega edinstva. Vendar mi Hrvati potrebujemo popolno suvereniteto, ker vidite, kakšne neprilike so s Srbi.

Radič je govoril tudi o načinu, kako se pride do sporazuma, in je dejal: Tudi kralj je služabnik naroda enako kot ministri, postavljen je, da bo simbol narodne suverenosti. Pot k sporazumu vodi samo skozi parlament.

RAZGOVOORI DR. MAČKA.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Podpredsednik HRSS, dr. Maček se je danes v svojem klubu razgovarjal z narodnima poslancema Bačičem in Jagatičem. Nato je obiskal dr. Korošca.

CRNOGORSKI PRINC PETER V BELGRADU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Črnomorski princ Peter, sin Nikole, uvec našega kralja, je prišel v Belgrad. Nastanil se je v Palace hotelu. Popoldne je bil pri Davidoviću in se z njim razgovarjal kakih 20 minut.

ZANIMANJE ZA CERKVENO VPRAŠANJE.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Delegata sestovnega cerkvenega društva Sire Dicken-

son in Ramsay sta prišla iz Sofije v Belgrad. Prepotovala sta ves Balkan, da se informirata radi akcije za zbljanje in pacifikacijo cerkva. V Belgradu ostaneta nekaj dni.

ZEMLJORADNIKI PRI G. DAVIDOVICU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Danes so obiskali zastopniki zemljoradniškega kluba ministrskega predsednika in mu predložili resolucije, ki so bile sprejete na včerajšnjem zborovanju. Izročili so mu svoje pritožbe in prošnje o raznih vprašanjih.

AMERIŠKI FINANSIER PRI DR. SPAHU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Znani ameriški milijonar Petrinović je bil danes pri dr. Spahu in se z njim razgovarjal podlango uro. Govorila sta o raznih finančnih vprašanjih. Petrinović je obiskal nato ministrskega predsednika Davidovića.

NEMŠKI POSLANIK PRI G. DAVDOVIČU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Ministrskega predsednika je danes obiskal nemški poslanik na našem dvoru dr. Olshausen radi nekaterih tekočih vprašanj, ki zanimajo posamezne nemške podanike.

POVIŠANJE AŽIJA.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Finančni minister dr. Spahu je danes odredil, da se ažijo poveča za 100 odstot. Carinska osnova se bo povečala za enajstkrat.

ČEŠKI GOSTJE V BELGRADU.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Češkoslovaški gostje, ki so prisostvovali slovesnostim odkritja spomenika v čast ubitih češkoslovaških vojakov v Kragujevcu, so obiskali danes narodno skupščino, kjer jih je sprejel Lj. Jovanović z zastopniki parlamenta. Iz parlamenta so odšli gostje na dvor v avdenco. Nato jih je sprejel ministrski predsednik Lj. Davidović. Goste je vodil poslanik češkoslovaške republike g. Šeba.

Vpadl Albancev.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Naša delegacija v Ženevi je predložila Društvu narodov dokumente, ki se nanašajo na 20 upadov, ki so jih izvršili Albanci na naše ozemlje pred vpodom plemen Kučev in Vasojevićev na albansko ozemlje. Pri Vremenu vladala mir, vendar se opaža, da pripravljajo Albanci zopet vpad na naše ozemlje. Natančno je, da se bo na naše strani storilo vse, da se teh napadov ubranimo. Kar se tiče vpada Kučev in Vasojevićev na albanski

meji, so imeli ti napadi popolnoma značaj maščevanja, ki je v teh krajih običajno.

Boji v Albaniji.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Po vesteh iz Podgorice so v Albaniji ostri boji med prisostni današnji vlade in pristaši Ahmed bega na dnevnem redu. Ti boji zavzemajo že tolik obseg, da je bila cesta med Lješem in Tirano pred dvema dnevoma ogrožena in da je vsak trenutek pričakovati, da bo presekana.

Dr. Seipel o ciljih Avstrije.

Dunaj, 30. sept. (Izv.) Danes je govoril v Zveznem svetu kancler dr. Seipel o razpravah v Ženevi. Dejal je, da se je poročalo, da je dr. Beneš imel nalog sprožiti misel o podonavski federaciji, o vstopu Avstrije v malo antanto in o carinski uniji. Dr. Seipel je izjavil, da se, dokler je bil on v Ženevi, o tem ni ničesar govorilo. Na vsak način ni imel dr. Beneš nobenega naloga od Avstrije. O vstopu Avstrije v malo antanto ali o osnutju podonavsko federacije ni nobenega govora. Avstrija si želi postopne odprave gospodarskih omejitev, vsled česar sklepa trgovinske pogodbe z vsemi sosednimi državami, nikakor pa ne vstopi v nobene kombinacije, ki bi imelo kakšno ost proti kakšni drugi državi. — Dr. Seipel je govoril tudi o polomu Depozitne banke, ki je neprijeten, ne ogroža pa avstrijskega narodnega gospodarstva.

Značilni govorji amer. politikov.

Newyork, 30. sept. (Izv.) General Dawes je izjavil v svojem govoru v Minnesota, da je Evropa končno le spoznala, da je tista politika, ki jo je vodila Evropa zadnjih pet let, pognala Evropo v gospodarsko prospast. To spoznanje je prisililo evropske države, da so sprejele Dawesov obnovitveni načrt. Brez ameriškega posojila pa se Evropa prevzame večji del posojila za Nemčijo.

Newyork, 30. septembra. (Izv.) General Pershing, bivši vrhovni poveljnik ameriških čet v Evropi za časa svetovne vojne, je imel na nekem shodu v Denveru (Colorado) govor, ki je vzbudil v celi Ameriki ogromno senzacijo. General Pershing je govoril o medzavezniških dolgovih. Dočim je ameriško časopisje doslej dosledno zastopalo načelo, da mora Evropa plačati svoje dolge Ameriki do zadnjega vinjarja, je izjavil general Pershing v svojem govoru, da so zavezni držali fronto pol drugo leto brez ameriških vojakov, in na to okolnost se mora Amerika ozirati in jo primerno vpoštovati tudi pri odmeri in izvirjevanju dolgov.

SVETO LETO.

ZA ODPRAVO POTNIH LISTOV.

London, 30. sept. (Izv.) Danes se je sešla mednarodna konferenca za prosto trgovino. Zastopane so skoro vse države. — Konferenca se je izrekla za odpravo potnih listov.

OKOLI VSTOPA NEMČIJE V DRUŠTVO NARODOV.

London, 30. sept. (Izv.) Nemški zastopnik je danes izročil Mac Donaldu noto nemške vlade glede vstopa Nemčije v Društvo narodov. Mac Donald ne bo odgovoril na noto takoj, ampak po posvetovanju z zavezniki.

ROMUNSKI OBISK NA DUNAJU.

Dunaj, 30. sept. (Izv.) Romunski ministrski predsednik Bratianu pride v pondeljek 6. oktobra na Dunaj, da vrne svoječasni obisk kanclerja Seipela v Bukarištu.

PRORAČUN DRUŠTVA NARODOV.

Ženeva, 30. septembra. (Izv.) Finančni referent Društva narodov je danes predložil proračunski komisiji proračun Društva narodov. Stroški za vzdrževanje vseh ustanov, ki so v zvezi z Društvom narodov, znašajo 22 in pol milijona zlatih frankov.

NOVI PREDSEDNIK V MEHIKI.

Newyork, 30. septembra. (Izv.) Mehikanski parlament je izvolil za predsednika mehičanske republike generala Calles-a kot naslednika generala Obregona.

POSOJILO ZA NEMČIJO.

London, 30. septembra. (Izv.) Nemški zastopniki, ki imajo naloge vse potrebno pripraviti za podpis mednarodnega posojila za Nemčijo, so prišli v London in so že začeli pogajati z zastopniki tvrdk Morgan in Lamurton.

ELEKTRIČNA ŽELEZNICA NA TIROLSKEM.

Inomost, 30. sept. (Izv.) Včeraj je vprvič stekel D-vlak št. 207 iz Inomosta do St. Antona z električnim obratom.

GRÜNBERGER O OPONICIJI AVSTRIJSKIH PODANIKOV V JUGOSLAVIJI.

Dunaj, 30. sept. (Izv.) Velikonemški klub je interpeliral ministra za zunanje zadeve dr. Grünbergerja glede izganjanja avstrijskih uradnikov in delavcev iz Jugoslavije. Minister je pojasnil, da je v tekočimi pogajanjih med Avstrijo in Jugoslavijo v zadevi opcij in izjavil, da bo v stvari storil vse primerne in potrebne korake, ki bi mogli vesti do ugodne rešitve tega vprašanja.

Vlada in opozicija v Angliji.

Angleški ministrski predsednik Mac Donald je izredno delaven in energičen človek, ali doba njegovega ministrovanja je bila doslej tako preobložena, kakor se to še ni pripetilo nobenemu njegovim prednikov. Važna vprašanja so se pod njegovo vladom vrstila in Mac Donald je tako veden, da vodi tudi ureidev takih stvari, ki bi jih lahko prepustil do končne odločitve svojim sotrudnikom.

Njegova največja skrb je ruska pogoda. Nedavno se je še mislilo, da po dosednjih uspehih vladne politike nikdo v Angliji ne misli na volitve. Vlada se je nahajala v parlamentu ne samo enkrat v manjšini. Toda Mac Donald je znal prav večje odpraviti vsako tako neljubo stvar kot neke vrste minor question in nasprotniki so utihnili. Nekaj časa je zgledalo, kakor da se bo irsko obmejno vprašanje spremenilo v major question. Včeraj 30. sept. je bilo to vprašanje predmet drugega čitanja v spodnji zbornici, in vsa znamenja kažejo, da resnega spopada ne bo.

Nekaj drugega je pogoda z Rusijo. To je major question v najslabšem smislu besede. To je mednarodna pogoda, dovršeno dejstvo, ki ne dopušča nobenega manevra; pa tudi vsak amandement je v tem slučaju izključen. Asquith zahteva v svojem pismu točno določeno višino tolkanj kritikovanega ruskega posojila, istočasno pa natančen spored ruskih protiuslug, to se pravi onih obveznosti druge podpisujoče stranke, ki jih bo vsebovala pogoda, ki bo šele sledila.

Tu je zagrabilo opozicijo točko, ki je, z diplomatskega vidika sodeč, najbolj kočljiva. Vlada je prvo pogodo formulirala bolj v obliku manifestacije. To je prvo zblizanje z veliko vzhodno državo in mu je prisovati v nekem oziru zgodovinski pomen. V opozicijskih krogih so pa mnenja, da je treba, preden se odobri to podajanje rok, natančno vedeti, kam tako početje vodi. Z drugimi besedami: Opozicija zahteva k odbritvi prve pogodbe predložitev načrta o drugi, jedva napovedani pogodbi. Tega Mac Donald ne more storiti. Podpisal je pogodbo št. 1. Gre le za sprejetje ali odklonitev. Morda se najde pot, po kateri bi se tegnila opozicija v tem kočljivem vprašanju.

Pogodbi št. 2 se ne more razpravljati, ne so pa medtem neformalne ugovore, potreba so povzetov oziroma o ga-

rancijah posojila. V tem oziru je vlada baje že marsikaj ugotovila.

Konservativci se v tem času nemoteno pripravljajo. 1. oktobra bodo imeli v Newcastle letno skupščino narodne unionistične zajednice. V propagandističnem oziru so določili zelo učinkujoče razpravne točke: postavitev konservativno mislečih delavcev in delavk za kandidate za spodnjo zbornico, razdelitev dobička med kapital in delo ter pridobivanje velikega števila učiteljev, ki so prešli v Labour Party. Ker je vlada napovedala splošno redukcijo plač, bi utegnili pridobiti konservativci vsaj 10 odstotkov učiteljstva. In liberalci? Še nikdar niso stali vsled nejasnega držanja na tako omanjih tleh, kot danes. Ni izključeno, da se znajde med obema mlinskima kamnom ljudske nevolje.

Iz zunanje politike.

* V zasedanje Društva narodov se bliža svojemu koncu. Prva in tretja komisija, ki imata izdelati razorozitveni in razsodniški načrt, sta delali 27. t. m. celo noč, da svoje delo dovršita. Splošno se gleda razsodniškega načrta naglaša, da je zelo važna izjava predsednika 3. komisije, dr. Beneša, da se bodo sankcije proti napadalcu od strani držav-članic Društva narodov, izvajale tudi proti onim državam, ki niso v Društvu narodov včlanjene. Ta stvar meri posebno na Rusijo, ki se po Društvu narodov, katerega ne priznava, ne smatra vezano.

* Mac Donald je imel 27. t. m. velik shod v hipodromu v Londonu. Napadel je tako ostro liberalce in konservative, posebno pa bivšega ministra za zunanje zadave Curchilla. Dejal je, da delavska stranka ni samo dokazala, da zna vladati, nego da tudi zna vladati boljše od drugih. Ko je prišla na vladu, je našla Evropo pod diktaturom in razne države oborožene, da uresničijo svoje egoistične načrte. Danes se je to precej spremeno. Parlament se sklice v torek, da enkrat dovede do konca irski problem in da odloči, ali sprejme pogodbo z Rusijo ali ne.

Politične vesti.

+ Občinske volitve v Tušinju. Nedeljske občinske volitve so prinesle SLS novo zmago. Volilo je 135 upravičencev. SLS je dobila 95 glasov, 7 odbornikov, Gospodarska napredna stranka 40 glasov, 2 odbornika.

+ »Ministrske turneje.« Ko je prišel nedavno avstrijski zvezni minister za narodno obrano »klerikal« Vaugoin inspirirat graško posadko, se ni v celi Avstriji našel njemu nasproten list, ki bi bil imenoval to potovanje »sprehod na račun države.« Tako je povsod v kulturnem svetu. Poincare se je vozil na nedeljska odkritja spomenikov, kjer je imel politične govorje, in nihče ni pisal ali govoril o kakih »turnejah.« Tudi Herriot in Mac Donald se vozita med ljudstvo, da se poinformirata o njegovih težnjah. Francoski minister za obravo je bil še nedavno v Alzaško-Lorraine. In nikdo ne piše o »turnejah.« Ta specialiteta je zrasla izključno na kompostu (tam nekje na Miklošičevi cesti). Sededa, takrat, ko so se vozili dr. Cekin, Pričeb, pop Janjič in slične ekselencije na strankarske prireditve, takrat je bil vsak pravi sprehod »evedržavnškega« pomena. Le tekmuje v demagogiji, vas bo ljudstvo poprej spoznalo, v kolikor se malostevilnim zaslepljencem še niso odprle oči!

Beležke.

Dvojna mera. Ljubljanski in zagrebški reptil propadajoče policajdemokracije se zgrajata nad okrožnico nadškofa dr. Bauera, ki poziva vernike, naj zbirajo o prilik proslave 1000 letnice hrvatskega kraljestva za nabavo krasnega kelihha z napisom: »Hrvatski narod Svetemu Očetu Piju XI., Jezusovemu namestniku na zemlji — povodom 1000 letnice njegovega kraljestva.« To, kar počenjajo jutroci s svetinjami slovenskega in v tem slučaju hrvatskega naroda, presega vse meje. Za kulturno ali humanitarne institucije naj bi se rajši zbirali darovi? Kdo je v tem oziru več žrtvoval? Katoliški škof dr. Jos. Jurij Strossmayer je ustanovil univerzo, katoliški redovniki in redovnice pa nebroj bolnic, hiralnic in zavetišč. Vse to se oskrbuje. Ali hočete še več? In končno bo ostal Sv. Oče v Rimu vedno in za vse čase verski poglavlar Slovencev in Hrvatov; ali murej iz prostovoljnih darov ne smejo pokloniti spominskega darila? Če hočejo Hrvati pokloniti papežu iz prostovoljnih prispevkov omenjeno darilo, je to njihova stvar, ki je niti najbolj nekulturnem brezkonfesionalcem ne bi upal kritikovati. Taka kritika je pridržana le gospodi, ki se vsake kvatre — zlasti ob pondeljkih — zavzema za čistost verskega udejstvovanja! Jutroč bi bilo bolj pošteno, če bi dejalo, da demokratov ne jezi v toliki meri napovedano darilo — zlasti kelih — pač pa napis, v katerem se poudarja hrvatska narodna individualnost.

Narodno edinstvo. Agencija mednarodne družbe za spalne vozove v Belgradu je sporočila v Ljubljano, da naj se ji dopisuje v srbohrvatskem ali francoskem jeziku, slovensko pa da ne razume. Povejte, ljudje božji, kdo zaslubi klofuto, ali tisti, ki kriči o narodnem edinstvu ali tisti, ki zahteva na naši državi francoščino mesto slovenčine ali pa oba?

Macafizelj v »Jutru«: V zvezi delovnega ljudstva mrgoli samih fajmoštrov.

Macafizelj privatno: V naši zvezi je vse sivo, par macafizljev celo hrbet obrač.

F. T.

Kriza strokovnega šolstva.

Pred kratkim je napisal v »Slovenec« g. ing. Novak dolg in svareč članek o našem strokovnem šolstvu, ki drvi v propad, dasi je še tako mlado. Bil je že skrajni čas, da se je našel človek, ki se je upal saj malo posvetiti v to naše žalostno poglavje. Ker podaja g. ing. Novak neko splošno sliko o našem celokupnem strokovnem šolstvu, sem si stavil za naloge seznaniti javnost s stanjem zlasti našega trgovskega šolstva in to predvsem Trgovske akademije v Ljubljani.

Do pred kratkim nismo imeli v Sloveniji razen par privatnih trgovskih tečajev nobenega javnega strokovnega zavoda, ki bi se lotil praktičnejši vzgoje mladih v bašravno pri nas toli važnem in za živiljenje potrebnem narodno gospodarskem duhu. Z razpadom Avstrije nam je napočila politična svoboda in baje tudi gospodarska. Nemški valpet se je z malimi izjemami umaknil in utihnil, toda le politično, gospodarsko pa nas je zasluževal še naprej, kako tudi ne, saj mu stavl skoraj nikdo nobenih ovir. Že 6 let živimo v svoji lastni državi pa se še dan za dnem slišijo po časopisih svarila narodnozavednih ljudi o anacionalnem, drugojezičnem in surovem uradovanju baje jugoslovanskih in nacionaliziranih podjetij. Mirno se vprašajmo, kdo sedi še danes na vodilnih mestih naših trgovskih in industrijskih podjetij? Če ni to Nemec — tujec je gotovo, pa naj si bo potem Peter ali Pavel, to dejstvo ostane zmiraj pega na našem gospodarstvu, ki daje najžalostnejše izpričevalo naši trgovski in industrijski inteligenci.

Imeli smo in imamo še danes ljudi, ki so to še pravočasno spoznali in prišli do zaključka, da je treba vzbujati predvsem tudi našo mladino v strokovnem duhu. Zrno je padlo na rodovitna tla, začele so se tudi pri nas ustanavljati trgovske šole, prišli smo celo tako daleč, da smo dobili v Ljubljano trgovsko akademijo. S srečnim očesom smo gledali v bodočnost, mislili smo, da bo ta moderna in edina institucija v Sloveniji res odgovarjala svojemu namenu, a že danes se vidi, kako kruto smo se varali. Če noč so se pojavili gotovi faktorji, ki so začeli neusmiljeno rovariti proti vsemu, kar diši po strokovnem šolstvu. Premalo brige in skoraj nobene odločnosti s strani naših trgovcev in industrijalcev, ki so bili s tem neposredno sami napadeni, je pripomoglo do današnjega žalostnega stanja na naši Trgovski akademiji, ki je pač vse drugo samo strokovna šola menda ne več. Vajeni smo, da si pod imenom »Trgovska akademija« predstavljamo nekaj od meščanske šole popolnoma različnega, ni pa v resnici in po nazorih naših »prosvetiteljev« nobene razlike med njima. Danes vlada na tem zavodu, ne po krvidi ravnateljstva, neka čudna metoda, ki popolnoma vidno zanemarja strokovno stran učnega načrta in daje prednost le popolnoma z drugimi srednjimi šolami enakim in za živiljenje absolutno nepotrebnim predmetom. Da se to prav lahko dogaja, omogočuje dejstvo, da so razen treh izjem vse učiteljske moči brez vsake specielle strokovne izobrazbe, izposojene iz raznih drugih šol. Iz vsega tega sledi, da se potem pošljajo v svet absolventi, ki pod nobenim pogojem ne morejo odgovarjati svoji nalogi, ker obvladajo vse drugo, le strokovnih za trgovca živiljensko potrebnih stvari ne. Sramotno in skoraj nezaslišno je dejstvo, da Trgovska akademija še danes nima niti enega strojca za pisanje in potem pač ni čuda, če se pojavljajo gotovi elementi, ki skušajo vse to izrabljati v svojo korist. —

Takih in sličnih stvari bi bilo še za celo poglavje, nastane torej pereče vprašanje, kdo je vsemu temu kriv. Predvsem naše splošne razmere itd., neposredno krvido pa brezvonomo nosi tukajšnji oddelek min. za trgovino in industrijo, kojamu je ta zavod podrejen, nima pa zanj nobenega umevanja,

ker se ukvarja z njim gospod, ki nima niti o slovenčini, kaj še o našem strokovnem šolstvu nobenega pojma. Največ krvide pa, kot že rečeno, imajo naši trgovski krogli, ki jim je akademija deveta brigă.

Dopisi.

Iz Kamnika. Dopisniku »Jutrac« podpisani svetujem, naj vendar ne vstopi v službo tam, kjer zapovedujem jaz. Tistem, ki so že v službi, pa svetujem, naj si vendar pomagajo s tem, da si poiščajo drugo službo ter bo, upam, s tem vsestransko vstreženo. Kaj misli o meni »kamniško ljudstvo«, bo že dopisnik vedel, jaz le toliko vem, da bo zame v vseh ozirih tedaj najslabše, kadar me bo »Jutrac« povabilo. — Franc Borc.

Radomlje. V nedeljo 28. sept. smo imeli ponovne občinske volitve, pri katerih so naši zavedni volivci naredili konec oziroma zadnji verz, katerega je napredni poet pozabil priobčiti v »Domovini«. SLS je izšla sijajno iz volivnega boja. Dobila je 68 glasov, 5 odbornikov (pri sedanjih volitvah napredovala za 1 odbornika), dočim sta dobili obe nasprotne listi le 28 glasov, 2 odbornika. JDS je nazadovala za 19 glasov. Demokrati gospodi bo težko preboleli poraz, posebno pa g. Doktorju, ki je trobil, da ima celo Radomlje za seboj! Sicer pa to še ni najhujše, to še pride. Morda se bomo pogovorili tudi glede snemanja in namakanja polkena. Priporočamo se še za en ugovor, ker s tem pribavite še ostala dva mandata, ki jih imate. Na svodenje pri oddaji! Čast vam volivci in iskrena hvala!

Braslovče. Tukajšnja podružnica sadjarstva in vrtinarskega društva priredi v dneh od 12. do 14. oktobra t. l. v Šoli sadni ogled za biljni okoliš. Ta ogled ima namen pokazati, kaj imamo in katere vrste se naj posebno razmnožujejo. Na dan otvoritve razstave bodo strokovnjaki predaval s sadjarstvom, zadnji dan se bo licitiralo razstavljeno sadje v prid podružnici. Vsi zavedni sadjarji — zlasti udje sadjarske podružnice, se vladljivo vabi, da ta ogled bogato založijo s primernimi vrstami, ter prav marljivo posečajo razstavo. Kdo ima izredno lepe poljske in vrtne predelke ter cvetlice — naj iste tudi razstavi. Sadjarji, od vas je odvisno, da bo ta poučni ogled imel popolen uspeh — zato naj noben dan zaveden in napreden sadjar ne izostane!

Črne pri Brežicah. Dopisnika, ki me v »Kmetijskem listku« štev. 41 z dne 21. t. m. brez vsakega povoda obrekuje, pozivam, da naj pride s svojim imenom na dan, da morem z njim sodnijsko obračunati. — M. G.

Belo krajina. Da se amisel za planinstvo očivi in poglobi, se je osnovala na Belokrajino podružnica Slov. plan. društva, ki ima poleg drugih neštetnih nalog tudi to,

da zahtevata oni denar, ki ga ima Hoffman skritega v rumeni denarnici v sedežu. Sedaj je šefer hotel streljati, a inženir Hoffman mu ni pustil, ker sta navzoča otroka začela glasno jokati; inženir drugače ni mogel, karor da je izročil napadalcema denarnico, v kateri je bilo 22 tisoč laških lir, prej pa je dal še svojih 2000 lir. Oni tisočaki so bili določeni za izplačilo delavcem. Nato sta roparja izginila v gozdovih. Grozno, ob belam dnevnu, tak na padci! Bili so to ljudje, ki so dobro vedeli, da se inženir Hoffman redno vozi ob tej uri vsako drugo nedeljo v Planino in kje da ima denar. Upamo, da se bo posrečilo tolojaje izslediti. — Andrej Milavec, o katerem se je poročalo, da so ga laški finančni stražniki v rojstni hiši brez vzroka oklofutali in jim je ta klofut vrnil, nakar so ga financarji do krvi pretepli, je še vedno zaprt v postojanskih ječah. Afera pa, kakor kaže, vendarle smrdi Italijanom in so tri finančne stražnike že odsvili. Nedopovedljivo je, kako naše obmejno prebivalstvo hrepeneče čaka, da se meja premakne naprej, ker sedanje stanje, ko gre začasna meja skoro sredi trga, je nevzdržno.

Dnevne novice.

— Petdesetletnica pisatelja Meška. Dne 28. oktobra t. l. obhaja ljubljene slovenskega naroda, koroški begunc župnik in pisatelj, Fr. Ks. Meško, svojo 50 letnico. Drugi narodi ne puste nobene prilike mimo sebe, da ne bi počastili svojih velikih sinov. Mi sami sicer tudi ne zamudimo radi takih priložnosti, manjka pa nam ali inicijativa ali pa jih nevede prezremo. Glede proslave 50 letnice Ks. Meška prednjačijo ptujski Slovenci. Svoje študije je pričel namreč Meško na ptujski gimnaziji, kjer je dovršil tudi prve štiri razrede. Ptujčani cenijo to. V Ptiju danes vsak dijaček ve povedati, kje je pred leti pilil mal Meško prve pesmi in kjer se je postavljal s pesniškimi kodri. Ptuj je danes prvi, ki se resno pripravlja na slavlje Meškove 50 letnice. Kakor koliko mi je znano, bo celo mesto, tudi Nemci, proslavljalo dan 28. oktobra. Meško pride posebno na to slavlje. Za vse druge nastane aktualno vprašanje, ali bodemo samo gledali, kako ga častijo Ptujčani, ali pa mu mislimo tudi drugod za njegove neverljive zasluge pripraviti par lepih trenutkov. Plačila za svoje delo ima danes bore malo. Učimo narod hvaljeni biti vsem, ki celo življenje žrtvujejo njegovi izobrazbi in slavi. Tudi Meško je eden tistih. Naj spozna narod velikega svojega učitelja! V proslavo Meškovega jubileja bi se morebiti pripredila poučna predavanja o njegovih delih, uprizorile njegove igre in na način aranžiranih večerih citirale njegove pesni in odlomki spisov. Med ljudstvo pa se naj poskuši spraviti njegova dela. Narod bi s tem bolje in globlje spoznal svojega tihega, nemornega in globokočutečega delavca, njenu samemu pa bi se v mrki hribovski samoti na ta način tudi olajšalo njegovo gmočno stanje, ki je mimogrede povedano tako, da si navzli vsemu svojemu pisateljevanju ne more naravniti niti >Koroškega Slovencea. — Janko Arnuš.

— Z ljubljanske univerze. Ministrstvo prosvete razpisuje za študijsko leto 1924/25 prosti študijski mestni za dva slušatelja za fakultetni študij v Nancyju, za dovršitev študija iz ene nastopnih skupin: analiza višje matematike, splošna fizika, mineralna kemija, uporabna mehanika, elektrotehnika, mineralogija in geologija. Kandidat mora biti diplomirani študent filozofije ali tehnike. Štipendista se povrnejo poleg izdatkov za bivanje v Nancyju tudi potni stroški tja in nazaj. Kompetenti naj vložijo svoje s potrebnimi prilogami opremljene prošnje na dekanat tehnične oziroma filozofske fakultete v Ljubljani najkasneje do dne 4. okt. t. l. dopoldne.

— Abiturientski tečaj na drž. trgovski akademiji v Ljubljani. Rok za vpisovanje se podaljša do 15. oktobra. Redne predavanja se prično 16. oktobra ob 8 zjutraj. Predavalnica se nahaja v poslopju Glasbene Matice, Vegova ulica 7/II., soba št. 14. Vpisovanje se vrši v pisarni trg. akademije Aškerčeve ulica 9/II. — Ravnateljstvo.

— Roparska napadalec na župnika Volca izsledena. Danes smo izvedeli, da so prijeti tista dva roparja, ki sta v Soteski izropala g. župnika Volca. Dobili so ju v Zagradcu, kjer sta prodajala puško, ki sta jo v soteskem župnišču ukradla. Moža sta se izdala tudi po svojem govorjenju. Pri obeh so našli veliko denarja, o katerem nista mogla pojasniti, od koder ga imata. Njuni imen še nismo mogli izvedeti; baje je eden doma iz Šentpeterske fatre na Dolenjskem, drugi pa iz kamniškega kraja.

— Geodetski tečaji. Generalna direkcija katastra v Beogradu bo rabila v bodočih letih veliko število geometrov za novo izmerjenje cele države. Ti geometri se bodo vzgajali v štirih geodetskih, dvoletnih tečajih, in sicer za geometre z visokošolsko izobrazbo na tehnični fakulteti v Ljubljani in na tehnični visoki šoli v Zagrebu; z nizko tehnično izobrazbo pa v tečajih na srednji tehnični šoli v Beogradu in v Sarajevu. V Ljubljani in Zagrebu se sprejemajo v geodetski tečaj samo absolventi srednje šole (realke, realne in humanistične gimnazije) z višjim tečajnim izpitom. V Beogradu in Sarajevu pa morejo geodetski tečaj študirati učenci srednjih šol s šestimi dovršenimi raz-

redi in pa učenci strokovnih šol s toliko dovršenimi razredi, kolikor jih ustreza 6 razredom srednje šole. Absolventi visokošolskih geodetskih tečajev pridejo seveda svojedobno tudi v višje skupine službenega razmerja. Da se čim večje število mladenčev odloči za geodetski študij, namerava ministrstvo financ razpisati večje število štipendij do 700 Din na mesec, katere bodo dobivali slušatelji ne le za čas študij, temveč tudi v dobi praktičnih vaj v terenu. Te vaje se bodo v velikem obsegu vršile vselej v počitniškem času. Absolventom naših srednjih šol se nuditi z geodetskim tečajem na ljubljanski tehnični fakulteti ugodna prilika, da morejo po razmeroma kratki dveletni študijski dobi že doseči stalno državno službo geometra. Za geodetski tečaj v Ljubljani bo razpisanih 20 štipendij. Inskripcija traja od 1. do 9. oktobra t. l.

— Ne veš, kam te pelje pot v življenju? Veš pa, da dobis dva lista brezplačno na ogled, ako sporočiš svoj naslov upravi >Preroda< in >Mladega junaka,< Ljubljana, Poljanski nasip 10.

— Novo mesto. V sredo, 1. okt. t. j. danes popoldne, pride novoimenovani prošt gospod Kerel Čerin na svoje mesto. Instaliran bo v nedeljo 5. oktobra.

— Zimski vojni red na naših državnih železnicah stopi v veljavno s 1. novembrom. Spremembe so neznačne.

— Tečaj za fotografiranje. Zagrebški prosvetni savez je sklenil, da vpelje v svoje večerne tečaje tudi praktičen in teoretičen pouk v fotografiranju. Poučeval bo dr. Ignac Repar. Ker je tudi v Ljubljani lepo število amater-fotografov, ki bi se gotovo radi naučili fotografiranja ali pa svoje dosedanje znanje razširili, bi kazalo, da se taki tečaji osnujejo.

— Zaprti komunistični agitatorji. V Gondištu v Bački je žandarmerija zaprla tri osebe, ker so širile baje komunistične nauke. Na njihovih stanovanjih je policija zaplenila več komunističnih propagandnih spisov in brošur. Sojeni bodo po zakonu o zaščiti države.

— Poroka. V nedeljo popoldne sta se v franciškanski cerkvi poročila g. inž. Fedor Bleiweis-Trsteniški, sin g. dr. Demetra Bleiweisa-Trsteniškega, zdravnika šefa Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani in gdč. Vida Vučina, hčerka okrožnega zdravnika dr. Antona Vučine v Tržiču.

— Strogo mater je umoril. V Masiou blizu Djakova je nedavno s sekiro presekal poživinjeni seljak Ferdo Fleše svoji lastni materi prsa. Prišel je vinjen domov in očitki matere so ga tako razburili, da baje ni več vedel kaj dela, ko je zamaahnil s sekiro po materi. Fleše je bil znan kot divjak, ki se je udeleževal vseh vaških pretegov daleč naakrog.

— Vporaba vode v Zagrebu. Paralelno z naraščanjem zagrebškega prebivalstva je opazovali sorazmerno izčrpano uporabo pitne vode, tako da je kapaciteta narasla od lanskega leta za celih 20 odstotkov. V prvih 8 mesecih l. 1924 je bilo razširjeno vodovodno omrežje za 5800 metrov in 53 hidrantov.

— Ugodnost polovične vožnje uživajo posetniki I. mednarodne avtomobilske razstave, ki se vrši na prostorih velesejma v Zagrebu od 11. do 15. oktobra t. l. Dovoljenje velja za čas od 1. do 30. oktobra. Legitimacije in vse informacije se dobre pri Zvezzi za tujski promet (Putnik) na Aleksandrovi cesti 8.

— >Rajonizacija< zagrebških natakarjev. Na željo uslužbenstva v večjih lokalih in restavracijah je bila v Zagrebu izvedena tzv. >rajonizacija< natakarjev, to je: lastniki so dovolili natakarjem namesto dosedanjega pobiranja napitnine vračunati 10 odstotkov takse na vsakokratni račun. Te dni so uvedli ta sistem po vseh zagrebških tokalih. 10 odstotna taksa, piše zagrebški listi, se bo zlasti občutno poznala pri manjših računih. Sedaj se bo moralna publike navaditi na to, da je smatrati napitnino kot del >cche<, kar je odslej tudi v resnicni.

— Ze drugi kozolec je pogorel v vasi Ločna pri Novem mestu tekom enega meseca in sicer dne 24. sept. posestnici Neži Penca. Vigala ga je baje iskra iz ognjišča v bližnji hiši. — V noči 8. sept. pa je pogorel s predelki vred kozolec posetniku Francu Jermanu, ki ima škode do 50.000 K. — Sodijo, da je začgal kak vinjen izletnik na poti s Trške gore. Lani je isto noč po trškogorskem žegjanjanu — pogorel velik kozolec grašaku Germu v Rajnou poleg Ločne.

— Poneverba na pošti. Milosava Grujić, poštna uradnica v Kneževih Vinogradih, je iz zaprtega denarnega pisma izmaksnila 85.000 dinarjev. Izročil so jo sodišču v Somboru.

— S 60.000 dinarji je pobegnil s Sušaka brivski pomočnik Josip Stambolic, rodom iz Varaždina. Za to vsoto je opeharil neko žensko.

— Zeležniška nesreča. Na progri med Rakom in Postojno je povozil vlak, ki odhaja ob 5. uri 7 minut z Rakeka, dva delavca.

— Cene >viržinkam<. Monopolna uprava je znižala s 1. oktobrom t. l. cene >viržinkam< od 125 Din za 100 komadov na 100 Din. 1 komad stane potemtakem 1 Din.

— Radi hčerke. V Meduljčevi ulici v Zagrebu se je zastrupila z lizolom Slovenska A. Ferjanova. Umrla je med vožnjo v bolnico. Ugotovljeno, da je izvršila samomor v veliki duševni učedenosti, ko je zvedela, da je zbolela dom, njenega 8 letna hčerka na pljučnicu.

— Surov balinar. V Jamnikovi gostilni v Vrhovcih pri Dobrovi je igrala večja družba >balin<. Med igro so se spriši igralci. Med prepričom sta prišla v gostilno tudi tesarski pomočnik France Skubic, zaposlen pri tesarskem podjetju Zakotnik na Dunajskih cestih in njegov prijatelj Lojze Zirovnik. Skubic je pristopil k balinarem in je rekel: Čakajte, bom jaz pogledal, češčav je >punte<. Ko je hotel Skubic premeril oddaljenost spornih krogelj, je skočil k njemu Dolinar in je začrkal nad njim: >Ti nimaš tu ničesar iskat!< Pri tem je potegnil sirovež nož in je zabolil Skubica v trebuh. Ko je videl, kaj je napravil, je pobegnil v bližnji gozd. Skubica so prepeljali težko ranjenega v bolnico, kjer se bori s smrto. Dolinar pa, ki je doma iz Logatca, se je včeraj zjutraj sam javil na policijo.

— Nesreča. V papirnici v Vevčah je odletel delavcu Štefanu Jančiču med delom velik kos železa v vrat in mu prebil glavno žilo. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico.

— Objava. Prošnje za pripust k pravosudnemu državnemu izpitu naj se odslej izročajo ali po pošti pošljajo predsedniku izpitne komisije vseč prof. dr. Milanu Škerliču, dekanatu juridične fakultete na univerzi v Ljubljani. Kandidat, češčav prošnja dospe po 15. vsakega meseca, ne more z gotovostjo računati, da se mu odredi termin v istem mesecu.

— Sadni sejem v Ljubljani priredi >Sadarsko in vrtnarsko društvo< s sodelovanjem urada ljubljanskega velesejma od 18. do 20. oktobra, na kar se že sedaj opozarjajo predajci in kupci.

Največje in najnovječe oblike za dame in gospode dobitje samo: Selenb. ul. 3. Gričar & Majča.

Štajerske novice.

— Blagoslovitev novoestvorenega Orlovskega doma se slovensko vrši v Št. Iiju v Slov. gor., dne 5. oktobra 1924 ob 3. uri popoldne. Spored je sledenje: Ob pol 2. uri: sprejem gostov na kolodvoru, ob 2. uri večernice, ob 3. slovensa blagoslovitev doma in slavnostni govor, nato telovadni nastop: proste, vadiljske, in skupinske vaje; vaje s palicami, venčki in vejicami; simbolične vaje, lahka atletika in orodna telovadba. — Nato prosta zabava. Med prireditvijo in prosto zabavo igra godba Kat. Omladine. — Vstopnina znaša 5 dinarjev. Stojišča Din 3. V slučaju slabega vremena se vrši slavnostna akademija v Slovenskem Domu. — K tej sloveči priliki, ko se otvorí dom verske in narodne zavesti v Št. Iiju, ki je stal trden v najvhajnejših bojih za naš jezik, za katolištvo in Jugoslavijo, vabimo vse somišljenike.

— Občinske volitve v Celju. Iz Celja nam poročajo: Žerjavci so delali z največjim terorjem. Celo volilno borbo so po svojem časopisu, zlasti v celjski >Novi Dobik<, pozivali na bojkot proti pristašem C. S. G. B. in grozili, da bodo z vsakim brezobzirno obračunali. Pristaši C. S. G. B. z nosilcem liste dr. Ogrizkom so prejeli anonimna grozilna pisma, celo do pobiranja šip je prišlo in podobno. Ponoči so Žerjavci napadali posameznike in kričali po ulicah kakor divjaki. Volivci so stali pod vtipom terorja in nevarnosti dejanskih nasilstev od strani Žerjavove organizacije Orjune. — Tudi na dan volitev se je izvajal teror, na kolodvoru je zadrževalo orožništvo okrog 50 orjunašev v uniformi, ki so se pripeljali od zunaj v Celje, da kontrolirajo svobodne volitve. Pri voliščih so orjunaši zasmehovali, psovali in grozili pristašem C. S. G. B., nosili izzivalne napise in raznali grožnje, da se bo z vsakim obračunal, ker se bo dobro pazilo, v katero skrinjico bo padla kroglica. Celo v slučajih podkupovanja posameznih volivcev se sliši. Vse to se bo ugotovilo in storili primerni koraki.

— Mariborske vesti. V >Straži< je objavil g. dr. Anton Jerovšek izjavo, ki v celoti demonta iz trte izvito vest >Slov. naroda< z dne 27. p. m., češ, da sta prišla on in tajnik SLS g. Kranjc v predsedstvo >Orjune< prosit, naj se udeleži agitacije za občinske volitve. Nasprotno pa g. dr. Jerovšek ugotavlja: >1. Se nikdar nisem bil pri predsedstvu Orjune, tudi še danes ne vem, kje se isto nahaja; torej tudi v soboto pred volitvami nisem šel ne sam in ne z g. Kranjem prosit k predsedstvu Orjune za pomoč pri agitaciji. 2. Tajnika SLS g. Kranca te dni, žal, ni v Mariboru, da bi se sam branil proti nesramni laži >Slov. naroda<, zato stormi to jaz ter mislim, da v njegovem imenu lahko izjavim, da tudi g. Kranje še nikdar ni bil pri predsedstvu Orjune, tudi v soboto pred volitvami ne in da on gotovo nikdar ni prosil Orjune kot tak za volitve ne agitira, ker odbija volivce, v istem smislu sem govoril proti g. Reji tudi po volitvah. To odkrito pribijem, da mariborski slovenski volivci spoznajo lažnivost >Slov. naroda< ter ne nasedejo njegovim lažnim poročilom.< Iz te izjave je razvidno naše poslovni pravilni stališči v zadevi orjunske agitacije o priliki občinskih volitv v Mariboru.

— Dne 8. oktobra bi se moral vršiti občni zbor >Ribarskega društva Štajerske dravske doline. Kakor izjavlja predsednik dr. Kraus in tajnik Anton Novak, je občni zbor preložen na poznejši čas. — Orkester Glasbene Matice ima svoje redne vaje začasno samo vsak pondeljek ob 6. uri zvečer. — Livarna >Zvonoglas< je razstavila v svojih prostorih v Tomanovi ulici nove zvonove za Rečico ob Savinji v skupni teži 6000 kg. — Avto je povzelo v Lajtersbergu 14 letnega Maksa Smaglerja. Dečku je vsled pada počila lobanja ter si je povrh še zlomil nogo. Prepeljali so ga v bolnico. — G. Franjo Pirc izjavlja v >Marburger Zeitung<, da ni več dopisnik >Slovenskega naroda<. — Na Aleksandrovi cesti — nasproti palače Zadružne gospodarske banke — stoji mlad kostanj, ki je na eni strani izgubil skoraj vse listje, na drugi pa se diči s cvetjem. Pač redka prikaz!

— Žrtev neprevidnega ravnjanja z orožjem! V Slovenjem gradu se je igral 11 letni delavček sin Ferdo Novak s staro lovsko puško. Iz porednosti je nameril puško na svojega 10 letnega tovariša Josipa Breznika in jo sprožil. Fant ni ved

Gospodarstvo.

Dr. F. Jerina:

Zivinske bolezni.

Iz razprave >Pomen veterinarstva za narodno gospodarstvo<

Se bolj kakor pri ljudih so razširjene epidemične in epizootične bolezni pri živalih. One so v stanju našega živinoreja popolnoma upropasti. Kadars se pojavi, uničijo vse: živali poginejo ali pa ostanejo slabe, ne pravijo se in so nesposobne za produkcijo svežega in zdravega naraščaja. Ako pregledamo statistiko izgub živali po epidemijah in epizotijah, pa izračunamo v denarju, pa vidimo, da so upravnostne milijarde narodnega imetja. Tedaj se je seveda najbolj občutila potreba po strokovnjakih, ki naj bi rešili narod od materialnega propadanja. Tudi veterinarska veda se je tedaj v pogledu uničevanja nalezljivih bolezni najbolj razvila. Nalezljivi bolezni se pa šele tedaj stopi s popolnim uspehom na pot, ako je dosegna povzročitelj in njegova svojstva. Torej je za uničevanje nalezljivih bolezni najvažnejša bakteriologija. Veterinarska bakteriologija je dandas že na isti stopnji kakor bakteriologija humane medecine. Tudi Slovenci razpolagamo na tem polju z dvemi mladimi, ki mnogo obetajo: Dr. Žibert, načelnik serološkega zavoda >Kamenidac< v Novem Sadu in dr. Hribar, profesor bakteriologije na veterinarski visoki šoli v Zagrebu.

Prvi način preiskanja nalezljivih bolezni je obstojal v desinfekciji s karbolno kislino in apnom, kar se je splošno uporabljalo pri vseh nalezljivih boleznih. Ščasoma je pa narastlo število desinfekcijskih sredstev in dosezen je bil napredok v načinu uporabljanja teh sredstev.

Najnovejše in najuspešnejše metode uničevanja nalezljivih bolezni je pa cepljenje in sicer zdravih živali — a tudi pri bolnih živalih se doseže s cepljenjem najboljše rezultate —, ker se jim da na ta način odpornost, napravi se jih imune proti povzročiteljem dotične nalezljive bolezni. Slovencem je prav dobro poznano cepljenje prašicev proti svinjski rdečici, kakor tudi uspeh cepljenja, čeprav imajo svinjereci mnogokrat pomislike proti cepljenju, ker so se večkrat pojavili tudi slabti rezultati. Slabih rezultatov pa v nobenem slučaju ni povzročil princip cepljenja, ampak drugi vzroki: slabo, staro cepivo, prepovršen pregled svinj pred cepljenjem, tako da so cepljene s kulturami tudi svinje, ki imajo v sebi kak bolezni, a se še ni pojavila; a mnogokrat je vzrok smrti cepljenih svinj neka druga organska ali pa nalezljiva bolezen. Cepljenje proti rdečici ščiti svinje samo od rdečice in vsaka cepljena svinja pogine lahko od kakake druge svinjske bolezni. Preprosti svinjerejec je seveda prepričan in tudi takoreč zahteva, da cepljena svinja ne sme v nobenem slučaju poginiti; in kadar se to dogodi, potem vali vso krivdo na veterinarstvo in postane njegov največji protivnik. Za vsako nalezljivo bolezen obstaja posebno cepivo, ki ščiti žival samo od one bolezni, za katero je namenjeno, ker ima iste sestavine (bacile, protistrupe), kakor bolezen sama, samo da je njihovo dejstvo v pogledu povzročitve svojstev bolezni mnogo slabše, a kako v dejstvu tvorjenja protistropov (antitoksini) proti povzročiteljem dotične bolezni.

Poglejmo v kratkem posamezne in samo glavne nalezljive živalske bolezni, v kolikor in na kakšen način se morejo one uničiti in preprečiti njihovo daljnje širjenje.

Smrkavost konja. Povzročitelj je sicer poznan, ravnotako sredstvo za spoznavanje bolezni, ampak zdravljenje bolnih konj kakor tudi preprečevanje pri zdravil konjih s cepivom ni uspelo. Ker je pa bolezen kaj lahko prenosljiva tudi na človeka in tak človek navadno vselej umrje, zato je vsaka manipulacija v cilju zdravljenja smrkavih konj preveč nevarna. Tudi je nevarnost širjenja bolezni na druge konje prevelika, tako da se ne bi izplačalo zdravljenje bolezni. Zato je zakon o zaščiti od živalskih nalezljivih bolezni določil najradikalnejše sredstvo: vsak konj, ki pokaže znake smrkavosti ali se pa dožene na strokovnjaški način, da je smrkav, se mora ubiti in s kodo vred uničiti in vse, kar je bilo s smrkavim konjem v dotiku, najstrože desinficirati, ozir. uničiti, a druge konje, ki so prišli s smrkavim v dotiku, določen čas nadzorovati in pregledovati in z umeđutimi sredstvi dognati, ali so se našli smrkavosti ali ne. Preprosti konjerejec seveda ne more razumeti smisla takega postopanja in v nekolič je zato tudi opravičen. Ker ne pozna nevarnosti in pa svojstev smrkavosti, največkrat tudi ni kriv, da so se njegovi konji našli smrkavosti. pride izvrševalc zakona in ubije njegove konje, a država mu škode ne povrne. Preprost človek vidi samo to, kar izgubi, a ne uvidi koristi, ki jo ima splošnost radi njegove izgube, ne uvidi koristi, ki jo ima on sam, ker je na ta način pobegnil veliki nevarnosti za svoje lastno življenje. Zato konjerejec take konje skrivajo pred veterinarji in na ta način stalno širi najnevarnejšo bolezen za ljudi in za konje. Naj vzamem za primer moje službeno mesto, okrajno glavarstvo Novi Bečej. V celem poglavarstvu je okroglo 15.000 konj. Smrkavost je strašno razširjena in mislim, da

je to poglavarstvo središče smrkavosti v celi naši državi. Tega leta je bilo ubitih 110 konj, ki so pri sekcijski vsi pokazali, da so smrkavi. Konjerejci se vedno ustrašijo, kadar pridevam njihova dvorišča, ker se bojijo, da pregledam njihove konje in jih spoznam za smrkavce. A da bi država plačala konjerejcu škodo, ki jo radi izgube svojih konj pretrpi, ne bi bilo nobenega strahu, vsakodob si sam prijavil vsak dvomljiv pojaven na svojih konjih in na ta način bi se smrkavost lahko izkorinila. A dokler tega država ne storii, oslane vsaka borba proti smrkavosti samo iluzijska. Ceprav ima za vugled nekoliko žalostnih slučajev, da so se našli konjerejci smrkavosti, čeprav čitajo v časopisih, koliko ljudi umrje od smrkavosti, vse to jim nič ne pomaga: bolezen ostaja tudi dalje in se širi nemoteno. — V Sloveniji nevarnost od smrkavosti ni tako velika iz prostega razloga, ker ni konjereja kvantitativno tako razvita.

* * *

g Znižanje izvozne carine na vino. Banski vinogradniki so se obrnili do trgovinskega ministra s prošnjo, da se zniža izvozna carina na vino. Le tako da bi mogli konkurrirati na tujih tržiščih z drugimi državami, v katerih so znižali izvozne carine na vino. Razen tega v inozemstvu podpirajo konzulati in zbornice svoje državljane, med tem ko je naš produkt prepuščen sam sebi.

g Obnova sladkornega kartela. Zopet se vrše pogajanja med tvornicami sladkorja za obnovo kartela. Vse tvornice razen dveh (v Osjeku in v Belem Manastiru) so pripravljene stopiti v kartel. S tem bi se zopet dvignila cena sladkorja in prenehala bi medsebojna konkurenca, radi katere imajo tvornice že sedaj znatne izgube.

g Železniški carinski posredniki. Generalno ravnateljstvo carin, generalno ravnateljstvo državnih železnic in prometno ministrstvo so pripravljeni ukiniti poslovanje železniških carinskih posredovalcev in jih zamenjati s službenim carinjenjem po železnicami sami. Teden se bo vršila v Belgradu konferenca pristojnih ministrstev, ki bo rešila to vprašanje.

g Trgovinska pogajanja z Avstrijo — prekinjena? Kakor javljajo >Novosti<, so pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe z Avstrijo, prekinjena, in da se bodo nadaljevala še takrat, ko bo izdelana nova carinska tariifa.

g Vodne sile v Avstriji. Znano je, da so alpske avstrijske pokrajine silno bogate na vodnih silah. Iz Dunaja poročajo, da se nahaja sedaj v instalaciji 150.000 konjskih sil v treh velikih hidroelektričnih centralah.

g Znižanje cen premoga v Porurju. Kar smo že poročali, se je vršilo dne 27. t. m. zborovanje lastnikov premogovnikov v Porurju. Na tem zborovanju so sklenili znižanje cen premog za 10 odstotkov. To znižanje je veljavno od danes naprej.

g V dobi trgovinskih pogajanj. Iz inozemskih listov posnemamo, da se pripravljajo trgovinska pogodba med Anglijo in Nemčijo, potem med Francijo in Nemčijo ter med Belgijo in Nemčijo. Z 10. januarjem prihodnjega leta namreč Nemčija ne bo več vezana po versajski pogodbi in bo lahko sklepala nove trgovinske pogodbe. >Vorwärts< pravi, da pomeni 10. januar 1925 za Nemčijo začetek gospodarske svobode.

g Producija bombaža v Uniji. Službeno cenev ugotavlja letošnjo produkcijo bombaža v Zedinjenih državah na približno 13 milijonov bal. Radi te, v primeri z lanskim letom visoke cene, cene bombaža nazadujejo in so padle v tek u enega meseca v Newyorku od 30 na 23 centov za funt (0.453 kg).

g Svinjski sejm v Mariboru. Na svinjski sejm dne 26. okt. 1924 se je pripeljalo 272 svinj in 1 koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov starci, komad Din 200 do 225, mladi prašiči 7—9 tednov Din 250 do 300, 3—4 mesece 350—550, 5—7 mesecev Din 700—750, 8—10 mesecev 875—950, 1 leto Din 1225—1375, 1 kg žive teže 12.25—18.75, 1 kg mrtve teže 28.75—27.50, 1 koza 112.50.

g Uspeh sejma v Nižjem Novgorodu. Večjih kupčij (nad 1000 rubljev) je bilo na letosnjem sejmu v Nižjem Novgorodu za 63 milijonov zlatih rubljev.

Borze.

30. septembra 1924.

DENAR.

Zagreb. Italija 3.1550—3.1850 (3.1490—3.1790), London 821.50—324.50 (821.40—324.40), Newyork 71.80—72.80 (71.80—72.80), Praga 2.1550—2.1850 (2.1525—2.1825), Dunaj 0.1014 do 0.1034 (0.0095—0.10295), Curih 13.87—13.97 (13.75 do 13.85), efekt dol. 70.75—71.75 (70.50—71.50).

Curih. Belgrad 7.26% (7.30), Budimpešta 0.0068 (0.0068), Berlin 1.25 (1.245), Italija 22.85% (22.9875), London 23.32% (23.405), Newyork 523% (524.40), Pariz 27.45 (27.50), Praga 15.60 (15.70), Dunaj 0.0073% (0.0074), Sofija 3.82% (3.775).

Dunaj. Devize: Belgrad 976—980, Kordanj 12040—12280, London 316000—317000, Milan 3104—3116, Newyork 70935—71185, Pariz 3722—3738, Varšava 13600—137700. — Valute: dolari 70460—78.860, angleški funt 314200 do 315800, francoski frank 3685—3715, lira 3085

do 3105, dinar 972—978, češkoslovaška kruna 2107—2108.

Praga. Devize: lira 148.5, Zagreb 47.—, Pariz 179, London 151.30, Newyork 33.95.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. Celjska posojilnica d. d., Celje 210, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 225—240, Merkantilna banka, Kočevje 123—130, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 915—918, Slavenska banka d. d., Zagreb 100 (ponudba), Strojne tovarne in litarne d. d., Ljubljana 140—150, Združene papirnice, Vevče 123 (ponudba), 4½% zadolžnice Kranjske deželne banke 90 (ponudba), Vojna odškodnina 112—117.50.

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb 110—111, Hrv. sveopéa kreditna banka, Zagreb 113—118, Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 55—57, Jugoslavenska banka, Zagreb 106—108, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 915—917, Slavenska banka, Zagreb 94, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 220 do 235, Dioničko društvo za eksploraciju drva, Zagreb 98—100, Hrv. slav. d. d. za ind. secer, Zagreb 865—870, Narodna šumska industrija, Zagreb 84, Guttmann 856—875, Slavonija 72—74, Združene papirnice, Vevče 125, 7% drž. inv. posojilo 68, Vojna odškodnina 114—115.

Dunaj. Efekti: Alpine 323.500, Greinitz 138.000, Kranjska industrijska družba 725.000, Trboveljska družba 386.500, Hrvatska eskomptna banka 105.000, Jugoslavenska banka 100.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 58.500, Avstrijske tvornice za dušik 175.000, Slavex 200.000, Slavonija 67.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les : Deske I., II., 20, 25 mm, fco meja 700; drogovi, 4—8 m, od 10—24 cm, fco nakladalna postaja 215; štakete, 1.40 m, na drobnem koncu 2½—4 cm, fco nakladalna postaja, tek meter 0.50; hrastovi frisi, 5, 6, 7, 8, fco meja, 2 vag. 1500—1510, (zakl. 1500); oglje Ia, vilano, fco meja 114; drva, suha, bukova, 1 m dolž., fco nakladalna postaja 26.50; jesenovi suhi plahi, 20—100 mm, fco Donizale 1400. — Zito in poljski pridelki: Pšenica domaća, fco Ljubljana 370; pšenica bačka, fco bačka postaja 360; koruza bačka, fco bačka postaja 280; oves bački, fco bačka postaja 260; oves bački, fco Ljubljana 335; suhe gobе, srednje, fco Ljubljana 60; konopla mandžur., b/n, fco Ljubljana 880; repica divja, fco slavonska postaja 255; krompir uzančni, fco nakladalna postaja 120. — Stročnice, sadje: Fižol ribničan, orig., fco Ljubljana 525; fižol prepeličar, orig., fco Ljubljana 450; fižol mandolom, orig., fco Ljubljana 350. — Mast, slanina, sir: Ia garant banat, čista svinjska mast, za kg fco magazin Ljubljana 35; Ia soljena samo hrbitna slanina, za kg fco magazin Ljubljana 34; Ia prekajena slanina, fco magazin Ljubljana 36.

Castiglioni.

Dunaj, 29. septembra 1924

Ves Dunaj ima zopet svojo senzacijo. Vse, posebno pa finančni svet stoji pod vtišom vesti o Castiglioniju, ki je vzbujal s svojim velikim luksuzom in z vratolomnimi finančnimi operacijami senzacijo, je uvedla dunajska policija preiskavo, ker sumi, da je skriven na polomu Depozitne banke. S tem je najbržje Castiglioni svojo vlogo v Avstriji doigral. Z njim izgine tičen predstavnik povojsne špekulacije.

Castiglioni, rodom Italijan, je bil pred vojno ravnatelj tovarne za gumi. Že med vojno pa je prišla njegova doba. Vendardatira njegov dvig iz povojsnih inflacijskih let. Iz ogromnih dobičkov pri špekulaciji s padajočo avstrijsko kromo in pozneje z nemško marko si je kupil krasno palačo na Schwarzenberg-trgu in začel kupovati delnice avstrijskih industrijskih podjetij. Organiziral je velik koncern lesne industrije <Foresta>, potem dobil v svoje roke večino delnic treh največjih avstrijskih tvornic za avtomobile (Daimler, Fiat, Puch). Nato se je vgnezdil v <Alpine Montangesellschaft> največjem železarskem podjetju stare Avstrije. Postal je predsednik Depozitne banke na Dunaju, po kateri je izvajal svoje finančne transakcije. Imenovali so ga <avstrijskega Stinnesa>. Bil je v ozkih zvezah s Hugo Stinnesom, s katerim sta skupno delala kupčije.

Castiglioni si je ustanovil lasten korespondečni urad za informiranje predvsem v njegovi službi stoječega novinarstva. Pod njegovim vplivom so stali znani dunajski časopisi kakor Neues Wiener Journal, die Stunde, die Börse itd.

Njegov konkurent je bil Sigmund Bosel, ki je imel večino pri Union banki.

Največ je pripomogla k padcu Castiglionija njegova ponesrečena špekulacija s francoskim frankom. Tudi Bosel je utrpel velike izgube pri francoskem franku. Sicer je v njegovi službi stoječe časopisje trdilo, da Castiglioni ni imel nobenih izgub, vendar da je bilo to samo naročeno pisanje, da se prikrije izguba.

Po svetu.

— Mednarodni kongres za geofiziko in geodezijo. Danes se vrši v Madridu mednarodni kongres za geofiziko in geodezijo.

— Kongres prostoziidarskih lož. Dne 27. septembra so otvorili v Bruslju mednarodni kongres prostoziidarskih lož. Zastopanih je bilo 17 narodov. Trdnevna zasedanja so se vršila v kar največji tajnosti.

— Bizantinsko mestno obzidje v Carigradu. Društvo za proučevanje bizantinske zgodovine je zaprosil odbor za intelektualno kooperacijo pri Društvu narodov za intervencijo, da se prepreči nameravana zrušitev bizantinskega mestnega obzidja v Carigradu. Ne samo, da se na ta način žali nacionalni čut več milijonov Grkov: turška namera bi utegnila prizadejati raziskovanju bizantinske zgodovine nenadomestljivo škodo.

— Radio v drvečem vlaku. Kakor poročajo iz Berlina, so napravili tam poizkusno vožnjo v svrhu vzpostavite radio-telefonske zveze med drvečim brzovlakom in poljubnimi abonentimi. Poizkus se je izbornobenesel, zvezna je bila vzpostavljena v najkrajšem času in se je moglo brezhibno govoriti.

— Senator Puccini. →Frankfurter Zeitung je prejela iz Italije zanimiv dopis, iz katerega posnemamo: Par let je že minulo, odkar izražajo glasbeni krogi željo, da zasede njihov reprezentant stol kraljevega senatorja. Prvi, po ustanovitvi kraljevine Italije, je bil Verdi (l. 1874). Za njim je bil imenovan Arrigo Boito (l. 1912). Po njegovih smrtih je ostalo mesto nezasedeno, dokler ga ni zasedel sedaj Giacomo Puccini. Pred njegovim imenovanjem se je razvnela ljuta borba: eni so se zavzemali za Puccinija, drugi za Mascagnija. →Tribunac je predlagala kompromis: imenovanje obeh maestrov. Zdi se, da so govorili osebni momenti proti Mascagniju. V tistem okvirju senata so se zbalili izbruhov njegovega temperamenta. Mascagni se rad prepriča in toži. Njegove afere, tožbe, polemike itd. presegajo vsa pričakovanja. Razen tega rad mnogo govorji in soli svoje govorje s satiro, ki je pristojna poved, samo ne v Rimu. To je govorilo za Puccinija, resnega in tihega gospoda. Medtem pa Mascagnijevi pričasti še niso prenehali s svojim vpitjem in propagando.

— Neuspeh velesejma v Nižnjem Novgorodu. Sovjetsko časopisje poroča o neuspehu znanega sejma v Nižnjem Novgorodu, zaključenem 15. septembra. Lani je bilo prometa za 180 milijonov zlatih rubljev, letos pa kvečjemu za 75 milijonov. Semenj je bil namenjen v prvi vrsti državnim podjetjem, od inozemstva so se pa smeles udeležiti samo države na vzhodu. S temi hoče priti sovjetska vlada najprvo v gospodarske stike. Program je izključil zasebno trgovino, in s tem je bil sejmen pokopan. pridejo pa še drugi činitelji: pomanjkanje denarja v državnih podjetjih, splošni položaj denarnega trga in produkcije v Rusiji, zabranitev proste tvojitve cen po državnih trgovini itd.

— Visoka šola za brzojav in telefon. Ž začetkom šolskega leta 1924-25 bodo vpeljali na visoki šoli za pošto, brzojav in telefon v Rimu enoletni tečaj za navadno in brezžično telegrafijo in telefonijo. Sicer se bo vršil tečaj v okviru omenjene šole, bo pa vendar del rimske tehničke visoke šole. Kot redne slušatelje bodo sprejemali diplomirane inženiere; po dovršeni skušnji bodo dobili diploma za inženiera telegrafije in telefonije. Ta diploma jim bo dala veliko prednost, če se bodo potegovali za službo v brzojavni upravi. Vsekakor zelo pametna in posnemanja vredna vpeljava.

— Clemenceau še pleše? George Clemenceau bo dovršil 28. septembra 83. leto svoje starosti. Neki sotrudnik lista »Chicago Tribune« je obiskal starega državnika v svoji vili v bližini Sables d'Olone in pripoveduje, da je šil in čvrst. Mož neguje svoje rože, hodi na trg po svoje potrebuščine ter se razgovarja o vsem, izvzemši morda politiko. Obiskovalec je vprašal »stigla« za mnenje o Društvu narodov. Dobil je odgovor: »Čemu govorite spričo lepega vremena o Društvu narodov. Živim v takih divnih samotah in si ne bi hotel kvariti svojega tihega veselja z glasno politiko.« Clemenceau je najraje ob morski obali, kjer daje deci dobre arhitektoniske nauke, ko zdajo svoje peščene zgradbe. Včasih obišče slikarja Gilberta Bellana, ki slika te dni neko pokrajino v njegovih bližini. Clemenceau je v kritiki neizprosen, pa mu je dejal: »Ta-lu veja je prav dobra, toda drevo s koreninami izgleda kakor slonov rilec s Flaubertovimi brkami.«

Medtem so mu javili igralko, ki je nastopila v njegovi drami »Pajčolan sreča«. Clemenceau je dejal: »O minuto je že nekaj časa. Vi ne znate več plesati, ali jaz še znam. Pa se je obrnil nekolkokrat, da bi pokazal gibljenost svojih 83 letnih udov...«

Izpred sodišča.

Obmejne kuplje. Ob laški meji je toriščne le samo raznih prehodnikov, marveč tudi tihotapcev in tihotapk, pa tudi naravnost nevarnih kupcev in meštarjev. Tam imajo svojo valuto, svoje cene in svoje pravo in svoje privatne menjalnice, ki se malo brigajo za valutne razmere, marveč tržijo in menjavajo lire in dinarje kar po svoje. Taki družbi pripada tudi Ivan Makovec, ki trdi, da ima v Gaberjeh preko meje svojo hišo in pa 7 parcel grunta. Mož se je pečal s kupčjo s konji in je obenem tudi kupoval posestva tostran meje. — Imel pa je mož končno vendarne smolo, da so ga zatolile naše oblasti. — Po skorih petmesečnih preiskovalnem zaporu ga je obtožil včeraj pri obravnavi na deželnem sodišču državnih pravnikov raznih zanj prav nerodnih obmejnih kupljev. — Mož je barantal s konji, pri čemer pa je skušal izrabiti obmejne homatije in razne neprilike na kar najbolj zvit način. Je zelo podjeten, odiočen in zelo agresiven. Ivan Makovec en del svojih nerodnosti prizna, toda glavna dejanja zanika. Obtožnica mu očita, da je s svojim tovaršem, kateremu se je ponudil za konjskega meštarja, enega konja kupil, drugega pa je drugi dan kar enostavno odpeljal. — V več gostilnah je bil in jedel, plačal pa ni, češ da mora preje lire zamenjati. Izdal se je za bogatega italijanskega konjskega kupca. Jemal je tudi pod to pretrevoz do lahkovernih ljudi na posodo denar, nakar je izginil. Seznanil se je mož na svojih potih s posestnikom Umekovo, ki je takrat prodajala svoje posestvo. Ponudil se je za kupca. Da bi uveril ženo, kako je bogat, ji je natvezil predzrno storijo, kako je povozil s svojim avtomobilom konja na cesti. — Ja, za božjo voljo, kaj pa ste napravili? ga je vprašala presenečena žena. — Makovec pa je segel možato v žep, polkazal, kako se šteje denar — katerega seveda ni imel prav nič — in ji je samozavestno rekel: »A kaj, plačal sem 25.000 kron, pa sem se peljal lepo na-

prej!« V svrhu ogledovanja posestva je postal Makovec skoro cel teden pri Umekovih, kjer je dobro jedel in pil, zraven pa delal zufc, češ da čaka denar s pošte, kamor je poslal svoje lire. Končno pa so se ga ljudje navelečali in tako so prišle vse njegove sleparje na dan. Na vse zadnje so tega nevarnega obmejnega meštarja aretrirali in pripeljali v Ljubljano. — Pri obravnavi se je obnašal mož jaka predzrno. Zmerjal je, kričal in vse tajil. Hotel je dokazati, kakor da bi drugi goljufali njega, kar pa se mu seveda ni posrečilo. Zatretel je več novih prič. Da se sodišče prav natančno uveri o raznih nastopih tega obmejnega prefriganca, je preložilo obravnavo na negotov čas v svrhu novih poizvedb. Ko je obtoženec točul, se mu je zdelo menda le malo preveč nevarno, kar je zahteval, in je zelo skromno prosil: »O gospod, pa hitro naredite, da ne bom še pet mesecev v preiskavil. Zdele pa se je, kakor bi prosil: kar sodite me, ker vse kaže, da se bo izpolnil pregovor: »Bolj ko mešaš — slabše je.«

Ortopedija. Minule so počitnice in zopet je živahno vrvenje po ulicah in cestah. Ž zanimaljam opazujem vsako jutro našo deco, ki hiti s svojimi knjigami pod pazduhali v naravnih šolah, kar gotovo ne vpliva ugodno na razvoj mladega organizma. Otroci v svoji neizkušenosti in nepoučenosti se ne drže, ne stoje in ne hodijo pravilno. To pa ima prenogokrat slabe a tudi žalostne posledice. Šolski zdravnik naj bi ob začetku šolskega leta natančno pregledali vse otroke in našli bi mnoge deformacije, tako zakriveno hrabtenico, grbavost i. dr. Le žal, mnogi starši in vzgojitelji polagajo premalo važnosti na telesne hibe, ki so sprva morda malenkostne, ki pa postajajo sčasoma težje in vplivajo tudi na duševnost mladega bitja. Posebno deklice so v tem oziru — čisto naravno — bolj občutljive nego dečki. Pa tudi pri izberi živiljenskega poklica dela telesna deformacija velike težkoče. Zatorej materje zavedajo se svojih dolžnosti in pazite na svojo deco! Ako vidite pri otroku še tako majhno nepravilnost na telesu, pojrite k zdravniku ortopedu, ki vam bo dal svet in pomoč. Čujemo, da si je društvo »ATENA« nadelilo težko, a hvalevredno nalogu z otvoritvijo ortopedičnega zavoda pod skrbnimi zdravniškimi nadzorstvom. V tem slučaju pozdravljamo najiskrenje to velevažno podjetje ter je priporočamo vsem staršem in vzgojiteljem. — Zdrav narod — srečen narod! —

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Nejmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamkol.

Opograf

kanciški format, ugodno naprodaj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod štev. 6008.

Rezanje drv

z motorno žago po Din 15. za kubični meter priporoča L. ILERSIC, Friškovec (za belgijsko vojašnico). 5561

Lovci, pozor!

Prodaja se: LOVSKI PES, dakek, 3 leta star, močan, rjavoren, posebno oster na lisice in jazbec v rovih, potreben tudi kot brak za posameznega lovca. — LOVSKA PSICA, 2 leta star, vitka, malta, bela, črno-oz. rjavolista, posebno ostra na zajce, nadalje mladič 5 mesecov star, enake barve in postave kot peseca. Vprašanja pod štev. 6028.

Za čakalnice se prodaja lepa salonska GARNITURA s preprogo. Naslov v upravi lista pod štev. 6009.

50-80.000 Din posojila išče lesni trgovec in posestnik proti dobrim obrestim in popolni varnosti. Stopi lahko tudi kot družabnik. — Naslov v upravi lista pod štev. 6027.

DRAŽBA HIŠE.

Dne 5. oktobra 1924 ob 14. uri se v Rožni dolini proda na javni dražbi tovarn. poslopje in enodenadst. HIŠA s trgov. lokalom, s 3 sobami in kuhinjo. Izključna cena 100.000 Din. Pogoji pri sodišču, soba št. 37. 6012 Okrajno sodišča v Ljubljani, odd. VIII, dne 26. sept. 1924.

PRODAM: 2 revolverja, 3 floberpuške. Vprašati: Ljubljana, Žabjak 12/1, ob 15. ur.

Lep klobuk

vam naredi sam do 80 Din iz starjih barjanastih klobukov ali drugih ostankov Pavla NOVAK, Križevnična ulica 9/1. — Prekrojevanje in prebarvanje filcovih klobukov po najnižji ceni. 6006

SIVILJA se priporoča za delo doma ali v trgovini. Naslov pove uprava lista pod štev. 6007.

ISCE SE

POTNIK s fiksno plačo za takoj. Naslov v upravi pod štev. 5981.

Vsi letniki URADNEGA LISTA, neverzani, naprodaj. Naslov v upravi pod štev. 6004.

Moško KOLO naprodaj, v dobrem stanju. Naslov: Poljanska cesta 6, prid., desno.

KOČIJA, polkrta, v izvrstnem stanju, ceno naprodaj. Naslov v upravi pod štev. 5949.

INSTRUKCIJE daje srednje in učenčne mešč in obrot. šol proti nizkemu honorarju. Naslov v upravi št. 6024

po najvišji ceni in vsako množino. — Ponudbe z navedeno ceno in vzorec na IVAN SEVER — VELENJE. 5648

Proda se:

dobro ohranjena REGISTRIRANA BLAGAJNA 99.99 in ENESKI JARMINEN (Venezijanca) 1.20 m premera in 5 m dolžine. — Ponudbe pod Blagajno na Aloma Company, Ljubljana. 6011

KUPUJEM ali VZA-MEM v NAJEM

manjšo trgovino mešč. blaga ali gostilno v ljubljanski ali mariborski oblasti, kjer bi mogel imeti malo stanovanje od 1-2 sob in kuhinjo. — Ponudbe na DELTA - STAN, Zagreb, Ilica 17. 6013

V AJENE C

ki ima veselje do trgovine, se sprejme. Pogoji: primerna šolska naobrazba in oskrba pri svojih. Naslov v upravi pod štev. 5949.

Kupim suhe gobe

po najvišji ceni in vsako množino. — Ponudbe z navedeno ceno in vzorec na IVAN SEVER — VELENJE. 5648

Sobarica

perfektna, ki je služila v boljših hišah, vajena vseh hišnih del, se išče k majhni slovenski družini. Nastop s 1. okt. Plača dobra. — Ponudbe z navedeno dosedanjega službovanja na: Franja JA-KIL — Karlovac (Hrvatsko).

PRODAM 5000 kg betonskega železa

močnega 7-9 mm, dolžine 12 m, za ceno kg po 3.30 Din, pri odvzemenu celi množine — franko Škofja Loka — kolodv. Anton OGRIN, Škofja Loka.

Storže

jelove, borove ter ŽE-LOD in ŽIR kupuje

Fructus

LJUBLJANA, Tabor 2.

FIŽOL

vse vrste, kupuje FRAN POGACNIK, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

MEHANIKI,

POZOR! Spomladi se bo oddal pripraven prostor za delavnico z avtogašaro pri hotelu »Stara pošta«, Kranj. Pogoji se izveje pri g. Gorjan, istotam.

Trapist - sir

v vsaki množini razpoljila po povzetju kilogram po 20 Din

Mljekarska udruga — VIROVITICA.

Kovine BAKER, MED, PAKFONG, ROTGUSS, mehki SVINEC, ODPADKE kupujemo po najvišjih cenah. Po robu posljemo. — BUTONIAK, Zagreb, Horvačanska cesta 29, telefoni 2261. 5208

Zurlinden: Der WELTKRIEG, 1300 strani, prodam. Vodiček, Jesenice — Fužine. 6022

Krojaški POMOČNIK išče službe. Nastop 1. nov. — Ponudbe upravi pod štev. 5999.

A. P. Čehov:

Mužiki.

Lakaj v moskovskem gostišču »Slavjanski Bazar«, Nikolaj Čikiljdejev je zabolel. Otrpnile so mu noge in spremeniha hoja, tako, da se je nekoč, hiteč po hodniku, izpodtaknil in pal skupaj s podnosom, na katerem je bila gnjat z grahom. Moral je zapustiti službo. Kolikor je imel svojega in ženinega denarja, je bil potrošil za zdravnike, jesti ni bilo več za kaj, postal je dolgas brez dela, in sklenil je, da se je pač treba odpraviti domov, na drev

Popoloma varno naložite denar v
Ljubljansko posojilnico
r. z. z. o. z.

ki posluje v novopreurejenih prostorih
v Ljubljani, **Mestni trg 6**, telef. 9.
Vloge na braniči, knjiži, in tek. račun obrestuje
najugodnejše
ter jih izplačuje takoj brez odpovedi.
Večje vloge z odpovednim rokom
obrestuje po dogovoru.

Izvenljubljanskim vlagateljem so na razpolago
poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem de-
narja nikakih stroškov.

Nabava drv.

Ker prva in druga licitacija za nabavo drv ni uspela, se bo vršila 10. oktobra t. l. ob predpisanim času t. j. predpoldne pri tukajšnjem poveljstvu sklenitev direktne pogodbobe za dobavo drv za kurjavo za potrebe orožništva v ljubljanskem garnizonu v količini m³ v vrednosti do 50.000 Din ali tudi v manjših količinah bodisi od enega ali več ponudnikov.

O pogojih se interesenti lahko dnevno najpozneje do 9. oktobra t. l. med uradnimi urami pri tukajšnjem poveljstvu, Bleiweisova cesta 3, pritičejo, desno, informirajo.

KOMANDA 8. ŽANDARMERIJSKEGA POLKA
E. Br. 4620 od 28. septembra 1924.

Res je, da

denar, ki ga izdaste za reklamo, nikdar ni zavrišen, zato ker

ima reklama

za Vas veliko korist, če jo naročite o pravem času in v takem časopisu, ki ga na deželi največ bero. Vsa tozadevna zanesljiva pojasa naša Vam da uprava »Slovenca«, ki Vam s tem prihrani mnogo truda in stroškov ter zagotovi

vedno uspeh!

Tužnim sreem naznanjam, da je danes preminula naša dobra mati, teta in tača, gospa

Amalija Kotlušek, roj. Kump

Pogreb drage pokojnice se vrši v četrtek 2. oktobra ob 14. uri iz hiše žalosti, Sredina 12.

Ljubljana, dne 30. septembra 1924.

ZALUJOČI OSTALI.

Modni salon M. Sedej Strnad

Prešernova ul. palača Mestne hranilnice

priporoča zadnje novosti dunajskih in pariških klobukov
Žalni klobuki vedno v zalogi

Najnižje cene!

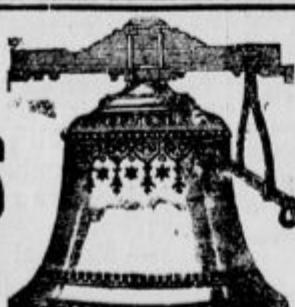
Solidno blago!

Na zahtevo

Vam stavimo brezplačno proračun za
črtanje in vezavo poslovnih knjig po navodilu.

Knjigoveznica K.T.D. v Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6. II.

LIVARNA
ZVONOGLAS
MARIBOR

Dobavlja najboljše bronaste zvone, po kakovosti nadkrijujejo
ona iz predvojne dobe, čisti harmonični glasovi, 4 tedenski do-
bavni rok, večletno jamstvo. —
Odlikovana tvrdka z
zlatom kolajno. Cene
najnižje v Jugoslaviji

„SLOVENEC“

je za vsakega trgovca in
obrtnika najbolj primeren
list za uspešno reklamo.
za oglaševanje
najbolj
Dobro je vsikdar
naložen denar, ki
ga inserent izda
bolj razširjenem dnevniku. Vsak oglas, pa bodisi v
veliki ali
pa tudi v
priprosti
uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobavit, ali pa misli kaj kupiti, je
»Slovenec« za insercijo
ob vsaki priliki najbolj

priporočljiv!

PERJE

kemično čiščeno, za pernice
in blazine, kg Din 60.—
Belo gošje perje, skubljeno,
kg Din 200.—, prima beli
puh, kg Din 400.—, razpo-
šilja po povzetju

Josip Brozović

ZAGREB, Boškovičeva ulica
št. 18. Lastna tvornica perja

PRIMARIJ

Dr. JEŠE

ordinira začasno
od 1. do 3. pop.

Rdor pride v Maribor,
naj ne zamudi obiskati mojo
trgovino z najboljšo emajlirano - pločevinasto POSODO,
kakor tudi porcelanasto in stekleno robo. - Cene zelo ugodne — prepričajte se!

A. VICEL — Maribor,
Glavni trg št. 5.

Trboveljski premog

drva koks
anglieški premog
slezijske brikete
dobavlja ILIRIJA tu
Kralja Petra trg 8. tel. 220
Plačilo tudi na obroke.

Risalna orodja za šole,
tehnike
Velika Izbla itd. Zmerne cene.

Fr. P. Zajec
optik, Ljubljana, Stari trg 9.

Klobuke

čevlje, čepice, srajce,
zimske majice, rokavice,
novacice, kravate, dež-
nike, dežne plašče i.d.
modno blago kupite
najceneje pri

„Amerikancu“
Ljubljana, Stari trg 10

Kupujem polhove kože
kakor tudi zajče, lisice
in druge divjačine.

Ledenica

zidana ali amerikanska, da
led v resnicni drži, Vam na-
pravi načrite ter isto izvršuje
specjalna tvrdka

Franc Pust
tes. mojster, Ljubljana,
kakor tudi osrežja do 40 m
v svetlobi brez podpor.
Zahtevajte načrite! 4869

Hajnoveša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično
snajeno in vsekovrsno bar-
vanje
objek Anton Boc
Ljubljana, Selenburgova ul. 6/1
Glinice-Viš 46.

Franc Erjavc

„pri zlati lopati“
trgovina z železnino
Ljubljana, Valvazorjev trg 7
(prej Hammerschmidt)

priporoča svojo bogato za-
logo rasnovrste železnine
ter tudi prvovrstni dalma-
tinski „Portland cement“ po
nizki cen.

P. n.

šivilje gospodinje
opozarjamo, da so zopet do-
speli najboljši šivalni stroji
in kolesa

„GRITZNER“

v VSEJ OPREMAH
za rodbinsko in obrtno
rabo. Istotan vseh vrst
čevljarski stroji „Adler“
kakor: cilinder, levoročni
in krojaški.

Pouk v vezenju ter
krpanju perila in
nogavic (stojanje brez
plačno edino le pri:
Jos. Petelin, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika
na ob vodi. Pepravila sprejemamo.

Trgovci MANUFAKTURNEGA blaga

obračaite pozornost

na veletrgovino manufakturnega blaga

VILIM PICK

podružnica MARIBOR, Aleksandrova 26,
središnica Zagreb, Duga ul. 6. - Telef. 334.
kjer se morete osebno prepričati o najnižjih cenah
in vrlo solidni postrežbi.

NA DEBELO!

NA DEBELO!

Pozor!

Hotelirji, restavracije, gostilne!

Imam večje količine najfinejših hrvaških
vin letnika 1922 in 1923 od Pleševice, Sv.
Ane in Vivodine po zelo zmerni ceni. —
Cenjena vprašanja na

Peter Barić, Karlovac
veletrgovec vina

Povečavanje slik

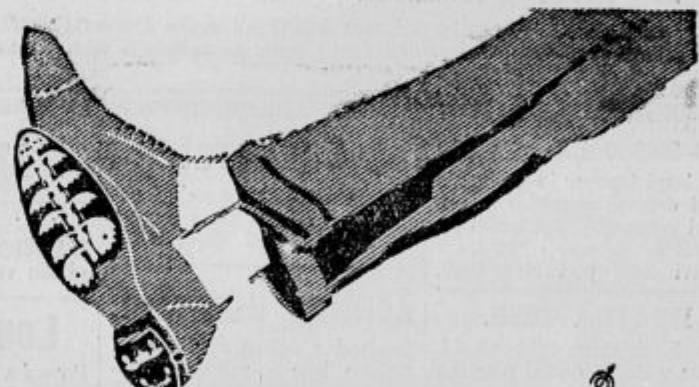
Po vsaki poslane fotografiji v najmo-
dernejši in umetniški izpeljavi.

Izvršitev slik v tušu, sepiji, koloritu,
akvarelju in olju.

V vsaki zaželeni veličini.

Izvršitev dopisnih kart v bakrotisku
in bromsilbru (originalne fotografije).
Zahtevajte cenike in obračajte
se na jedini zavod v državi.

Umjetniško nakladni zavod
Jos. Čaklović, Zagreb
Medulljeva ulica 12.

Palma kaučuk pete in podplati

omogoč jo elastični, thi hod,
štedijo Vaše noge in Vašo obu-
tev ter so tipične, nogo usnje.

Inserirajte v „Slovencu“

Velika izbera najnovejših modelov in klobukov iz klobučine (Filz)

o modnem salonu

Ida Škof-Wanek naslednici
Ljubljana, Pod Trancō št. 2.

Predelovanje in pridelovanje damskih klobukov
Točna postrežba! Priznano solidne cene!